

Falu a városban

Szárnyasséta a pesti utcákon — „Mindennapra egy tojás!” — Baromfi-idillek a pesti konyhákon

A háboruokozta megélhetési nehézségek sok minden hasznos dologra tanították meg a pesti embert. Az élelmiszerhiány, a boszorkányos gyorsasággal megnövekedett drágaság ugyancsak súlyos probléma elé állította a budapesti háziasszonyok nagy részét.

A rettenetes állapot takarékosagra kényszerítette még azokat is, akiknek erényei között nem ékeskedett ez a szép és hasznos tulajdonság. A jövedelem beosztásának nehézsége azonban nemcsak takarékosagra oktatta a pesti háziasszonyt, hanem ötletet, leleményességet, ügyességet varázsolt a «mesterségébe». Többé-kevésbé, csaknem minden városi háziasszony hangyabuzgalommal gyűjtött élelmiszert a nehéz időkre. Lassanként szerzett be mindent; negyedkilónként zsirt, kockacukrot, lisztet, kávé, fűszert, ugyany nyíra, hogy egy-egy háziasszonynak a keservesen, a gond verejtékével beszerezett éléstára, — ma egész csinos vagyonnal ér föl.

A háziasszonyoknak ez a buzgó tábora a «gyűjtés szenvedélyével» úgyahogy «kifogott» a nagy drágaságon, mint ahogyan «kifogott» azon sokaknak leleményessége is. A «Szegény asszony tyukja» című tanulságos történet sok pesti konyhában elevenedik meg mostanában. A sokat járó és figyelő ember különös és kedves észleltre tehető szert a háboru harmadik esztendejében Pesten, amelynek egyes kerületeiben valóságos falusi hangulat uralkodik a külvárosi utcák kerítései mögött. Egy-egy olyan házban, amelynek kevés lakója, de tágas udvara van, most husz-huszonöt tyukot is tartanak, ami pedig a háboru előtt ritka jelenség volt a fővárosban. A Rákóczi-, Üllői-, Thököly-utak mellékutcaiban, amelyekről pár lépésnyire lüktet a nagyvárosi élet, falvak ütötték fel tanyájukat. De a falu, nemcsak a tágas városi utcákba költözködött be, hanem a pesti konyhákra is. Nagyon sok pesti háziasszony konyhájában megtaláljuk a falusi élet leghangulatosabb tartozékát: a baromfit. A szegény asszony konyháján csak úgy, mint a gazdag asszonyéban. A Belváros, a Lipótváros hatalmas palotáinak falai között, bezárva, szomorú rabságban tölti életét az «aprómarhák» koldácsoló «proletárja». A «jól tojó tyuk» felszerelte a falu friss levegőjét a városi konyha-levegővel, ott bukdácsol, ott lebzsel, ételhulladékot lesve a cselédes léptei mellett, forró takaréktűzhelyek alatt hajt hasznát házajavára az urnő egyik régi szalmakalapjában, vagy egy-egy szétfoszlott kenyérszakajtó megmaradt aljában.

A minap történt velem, hogy magamban hangos kacagásra fakadtam fényes nappal az

után. Kora reggel, hogy keresztül haladtam a Dembinszky- és Nefelejts-utca sarkán, egy asszonyt vettem észre, amint vékony zsinaggal megbilineselt tyúkot sétáltatott. A tyúk az asszony előtt tipegett, hol megrebhent egy-egy kocsi dühörgésénél, hol megállott egy kis kapargatásra a lecsendesült kocsituton. Az asszony türelmes állhatatossággal követte a jámbor szárnyast. Velem pergett a világ.

— Hogyan, — gondoltam — hát ezt is megértük?! Már nem kutyákat, hanem szárnyasokat sétáltatnak zsinagra kötve a pesti utcákon?!

A járó-kelők ügyet sem vetettek az asszonyra. Uglátszik, megszokott jelenség az Ovoda-utcában a különös reggeli séta. Csupán egy mellettünk elhaladó inasgyerek incselkedett, hamisítatlan pesti szavakat dobált az asszony felé:

— Néni, ugy-e ez fiatalabb tyúk, mint maga?!

Az asszony dühösen kontrázott:

— De hasznosabb állat, mint te vagy! Ez legalább mindennap egy tojást hoz a házhöz...

*

Meglátogattam aztán egyik barátnőmet. A hölgy a Nemzeti Színház egyik jeles művésznője, a Koronaherceg-utcában lakik, műtermes lakásban, amelyben az előszobából nyílik mindjárt a padlás.

— Mutatok valamit, — szölt a barátnőm és kedves titkolódzással vezetett a lakásában levő padlásához, melynek ajtaját jelentős mosolylyal tárta ki előttem.

Egész kis baromfi-udvar rebbent fel ijedten előttünk: négy tojó tyúk és két hizó csirke. Amulatomból a barátnőm dicsekedő szavai ébresztettek fel:

— A négy tyúk tíz nap óta most már a negyvenedik tojást adja. Ugy ám! A két csirkét pedig vasárnapig etetem még, hogy szép fehér husa legyen... Akár eljöhetnél ebédre is...

— De hát kifizeti magát ez a baromfi-tartás?! Hiszen drága az eleség?

— Dehogyan. Minden konyhán akad annyi hulladék, hogy kenyérmorzzával vegyítve, nagyszerűen el lehet tartani egy pár szárnyast.

*

Ime, a művésznő, aki takarékos, jó háziasszonyává vált a háború alatt. De lássuk csak tovább. Miután azonnapi látogatásokra szántam magamat, a művésznőtől elmentem az orvosbarátnőmhöz. A szobaleány azzal fogadott, hogy a nagyságos asszony a konyhában van, odamentem hát s bekiáltottam az ajtón:

— Szervusz! Hogy vagy?!

— Pszt! Pszt! — tiltotta le ijedten a szót a háziasszony, s mutató-ujját az ajkára tapasztva, halkán, alig hallhatóan sugta felém:

— Megrémül a tyúkom, ha kiabálsz, éppen „tojáson” ül... Csak csendesen...

De a szorgalmas tyúkot nem lehetett becsapni, észrevette a jövevényt s ijedten kiáltozni kezdett:

— Kot-kot-kot-kot-kotkodács, dááács... dááács...

— Már a tizenhetedik, — sugta fontoskodva a barátnőm és betessékelt a szalónjába.

Kérdem én:

— Micsoda tizenhetedik?!

— Hát a tojás, — nevet a hölgy és büszkén magyarázza:

— Tizenhetedikét tojja ma! Most már érted?!

Persze, hogy értem. Nesze neked tojás-drágaság!...

Elkacagtam magamat s velem együtt nevetelt jóízűen az orvosnő is. De nem így a gyerekei, a két kis ikerleány, akik gyöngéd-lelkűek és érzékenvek. Nekik sok szenvedést

okoz mamácskájuk ügyes háziasszonykodása. De meg is rónak ám bennünket:

— Könnyű maguknak, de mi már előre siratjuk a szegény „Arankát”!

— Miféle Arankát?!

Az anya nevetése közben könybelábad a két kicsi szeme:

— Hát a tyúkocskát ott künn a konyhán

— szól mind a kettő egyszerre —, mert az is úgy jár majd, mint a másik...

— ?!

— Hát ne bámuljon a néni. Volt még egy tyúknk. Nagyon megszerettük. Huszonegy napig tojt szorgalmasan, azután nem. És a mama levágatta.

Mire a két kislány a gyerekszoba vitrinje elé vezetett:

— Tetszik látni, néni — szöltak még jobban könyezve hozzám —, eltettünk a szárnyából néhány tollat emlékébe...

*

Hazamentem. Otthon újabb meglepetés ért. Az édesanyám azzal fogadott, hogy ma délután két tyúkot vett a Garay-téren tíz koronaért.

— Majd kitojaitjuk őket, lányom, — festette le színesen a jövőt jó anyám és meglegedetten, gazdasszonyi büszkeséggel fejezte be szavait. — Ha nem tojnak már később, hát levágjuk.

*

Elég egy napra! Azi hiszem, ha úgy félszemmel bekukkantanék a pesti konyhákba, még nagyon sok ilyen meglepetés érne...

Kovács Lydia.